

Tandartsen over hun opleiding

Resultaten van een enquête onder in Nijmegen afgestudeerde tandartsen uit de jaren 1982-1990

Samenvatting. Uit een enquête onder 578 tandartsen die in de periode 1982-1990 aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen zijn afgestudeerd, blijken de theoretische kennis van de diverse vakgebieden en de praktische vaardigheden in de meeste gevallen voldoende basis te hebben verschaft voor toepassing in de praktijk. Men is over het geheel genomen positief over de gevolgde opleiding.

Twee aspecten komen als aandachtspunt naar voren: Op klinisch vlak blijkt men behoefte te hebben aan een uitgebreidere behandeling van vooral de theoretische aspecten van de Implantologie. Op niet-klinisch terrein pleit men voor een betere voorbereiding in de bedrijfsmatige aspecten van de praktijkvoering.

VERRIJT AHM. Tandartsen over hun opleiding. Resultaten van een enquête onder in Nijmegen afgestudeerde tandartsen uit de jaren 1982-1990. Ned Tijdschr Tandheelkd 1994; 101: 370-2.

A.H.M. Verrijt,
onderwijskundige onderzoeker

Uit het Instituut voor
onderwijskundige dienstverlening
IOWO van de Katholieke
Universiteit te Nijmegen.

Trefwoorden: Onderwijs –
Opleiding tot tandarts

Datum van acceptatie: 5 april 1994.

Adres: A.H.M. Verrijt, IOWO,
postbus 9103,
6500 HD Nijmegen.

1 Inleiding

In deze bijdrage wordt verslag gedaan van een onderzoek onder tandartsen die aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen in de periode 1982-1990 bij de studierichting Tandheelkunde zijn afgestudeerd. De opzet van het onderzoek komt gedeeltelijk overeen met die van een in 1991 door het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA) uitgevoerd onderzoek.¹ De vraag die centraal stond in het onderzoek was: In hoeverre zijn afgestudeerden die als praktizerend tandarts werkzaam zijn, van oordeel dat de opleiding hen goed op 'de praktijk' heeft voorbereid? Aan de hand van een overzicht van theoretische kennisgebieden en praktische vaardigheden werd nagegaan in hoeverre beginnende tandartsen zich in de desbetreffende gebieden voldoende gekwalificeerd achten.

2 De enquête

2.1 Respons

De onderzoeksgroep is geselecteerd uit het bestand van de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT), met als criterium: afgestudeerd aan de KUN in de periode 1982-1990. In totaal zijn eind 1992 578 vragenlijsten verstuurd waarvan 4 retourgezonden werden als 'adres onbekend'. Van de overige 574 werden 307 ingevulde vragenlijsten geretourneerd. Er is dus sprake van een responspercentage van 53%. In tabel I zijn de onderzoekspopulatie en respons per studeerjaar vermeld. Deze gegevens laten zien dat ieder afstudeerjaar met een redelijke omvang is vertegenwoordigd. De respons per afstudeerjaar ligt tussen 45% (1985) en 60% (1983).

2.2 Algemene kenmerken

Omdat een belangrijk deel van de vraagstelling betrekking had op een beoordeling van het beroepsgerichte karakter van de opleiding, werd bij de betreffende vragen op twee aspecten een selectie van respondenten toegepast.

In de eerste plaats werden bij vragen met betrekking tot opleidingscomponenten alleen diegenen betrokken die de

gehele opleiding aan de KUN hadden gevolgd. Diegenen die de opleiding gedeeltelijk elders hadden gevolgd, werden niet in de analyse betrokken. Verder werden alleen gegevens met betrekking tot de opleiding geanalyseerd voor diegenen die als praktizerend tandarts werkzaam waren. Voor verwerking kwamen uiteindelijk 265 vragenlijsten in aanmerking.

Vrouwen zijn bij de groep respondenten in de minderheid (27%). De gemiddelde leeftijd bij het afnemen van de enquête was 32 jaar.

3 Resultaten

3.1 Theoretische kennis

In tabel II zijn de vakgebieden gerangschikt, van meest positief naar meest negatief, aan de hand van de beoordeling door de respondenten over de voor de praktijk beschikbare theoretische kennis op het moment van afstuderen. Hieruit blijkt dat de startkwalificatie op het gebied van de Implantologie door verreweg de meesten als onvoldoende wordt beoordeeld. De summiere behandeling was hier verreweg de belangrijkste kritiek. Enkele respondenten gaven aan dat het vakgebied tijdens de opleiding nog in een ontwikkelingsfase verkeerde.

Om na te gaan of er in de algemene beoordeling sprake was van een ontwikkeling over afstudeerjaren, is het aantal negatieve oordelen voor drie afstudeerjaargroepen weergegeven in tabel III. Daaruit blijkt dat er geen duidelijke trend is te onderscheiden.

3.2 Praktische vaardigheden

De meeste vaardigheidsgebieden worden over het algemeen positief beoordeeld (tab. IV). Er zijn echter enkele praktische vaardigheden waarin velen zich onvoldoende bekwaam achten bij het afstuderen. In het bijzonder gold dit voor 'praktijkvoering'. Aspecten als management en organisatie van een praktijk, financiële zaken, boekhouding en administratie (ziekenfondsdeclaraties), omgang met personeel en contacten met externe instanties werden daarbij het frequentst genoemd.

In tabel V is het aantal vaardigheden dat men als onvoldoende beoordeelde, weergegeven per afstudeerjaargroep. In

Tabel I. Onderzoekspopulatie en respons per afstudeerjaar.

Afstudeerjaar	Verstuurd		Respons		Respons % per afstudeerjaar
	N	%	N	%	
1982	67	11	37	12	55
1983	75	12	45	15	60
1984	52	8	26	9	50
1985	68	11	31	10	45
1986	74	12	44	14	59
1987	44	7	22	7	50
1988	67	11	35	11	52
1989	83	14	40	13	48
1990	48	8	25	8	52
Totaal	578	100	307	100	53

Tabel II. Beoordeling van theoretische kennis bij aanvang van praktijk.

Vakgebied	Voldoende (%)
Cariologie	99
Röntgendiagnostiek	99
Kindertandheelkunde	95
Kroon- en brugwerk	94
Prothetiek	94
Parodontologie	93
Sociale tandheelkunde	92
Mondziekten en kaakchirurgie	91
Voedingsleer	90
Materiaalkunde	88
Endodontologie	87
Orthodontie	82
Voorlichtingskunde	81
Statistiek/methodologie	80
Inwendige geneeskunde	65
Praktijkhygiëne	63
Gnathologie	56
Implantologie	7

Tabel IV. Beoordeling praktische vaardigheden bij aanvang van praktijk.

Vakgebied	Voldoende (%)
Amalgamrestauratie	100
Composietvullingen	99
Kronen	97
Diagnostiek, indicatiestelling en behandelingsplanning	97
Lokale anesthesie	97
Behandeling kinderen	96
Voorlichting geven	95
Volledige prothese	94
Bruggen	94
Communicatie patiënten	94
Parodontologische behandeling	93
Frameprothese	92
Partiële prothese	88
Afnemen medische anamnese	88
Endodontische behand.	84
Behand. angstige patiënt	78
Diagnostiek pijnklachten	74
Extractie gebitselement	68
Verwijderen derde molaar	49
Behand. medisch-risicopatiënt	48
Praktijkvoering	22

Tabel III. Aantal kennisgebieden als 'onvoldoende' beoordeeld: selectie afstudeerjaargroep.

Selectie op beoordeling 'onvoldoende'	Gemiddeld aantal oordelen onvoldoende	N
1982 - 1984	3,7	101
1985 - 1987	3,1	88
1988 - 1990	3,3	76
Algemeen	3,4	265

Tabel V. Aantal vaardigheden als 'onvoldoende' beoordeeld: selectie afstudeerjaargroep.

Selectie op beoordeling 'onvoldoende'	Gemiddeld aantal oordelen onvoldoende	N
1982 - 1984	3,8	101
1985 - 1987	3,4	88
1988 - 1990	3,1	76
Algemeen	3,5	265

Tabel VI. Verschillen in 'voldoende' beoordeling over theoretische kennis bij ACTA en KUN-afgestudeerden (in percentage).

Vakgebied	ACTA	KUN
Orthodontie	43	82
Inwendige geneeskunde	88	65
Statistiek/methodologie	64	80
Prothetiek	84	94
Gnathologie	46	56

kwantitatief opzicht lijkt sprake te zijn van een gunstige ontwikkeling. Het gemiddeld aantal negatief gewaardeerde vaardigheidsgebieden neemt in de loop der jaren af van 4 naar 3.

3.3 Algemene suggesties

Bij de laatste vraag in de enquête werd men in de gelegenheid gesteld suggesties te doen ter verbetering van de tandheelkunde-opleiding in de toekomst. De gevolgde opleiding fungeert daarbij uiteraard als referentiekader. De gemaakte opmerkingen zijn gegroepeerd naar inhoud en opzet van de opleiding. Slechts die opmerkingen worden hier vermeld die door meer dan 5% van de respondenten zijn verwoord.

Wat betreft de inhoud van de opleiding kwam uit de suggesties vooral naar voren dat men in de opleiding meer aandacht zou moeten besteden aan de bedrijfsmatige aspecten van de praktijkvoering. Het gaat daarbij in het bijzonder om financiële, juridische en organisatorische inzichten. Ook meer aandacht voor de praktijkgerichte onderdelen werd genoemd.

Wat betreft de opzet van de opleiding werd vooral gepleit voor het invoeren van een stage in de algemene praktijk.

4 Discussie

Zoals reeds vermeld, komt de in het onderhavige onderzoek gehanteerde vraagstelling grotendeels overeen met een in 1990 door het ACTA gehouden enquête onder in Amsterdam afgestudeerde tandartsen. Bij vergelijking van de onderzoeksresultaten blijkt er globaal een grote mate van overeenkomst in de beoordeling van de theoretische vakgebieden en praktische vaardigheden te bestaan. De meest positief respectievelijk meest kritisch beoordeelde vakgebieden/vaardigheden zijn in

Tabel VII. Verschillen in 'voldoende' beoordeling over praktische vaardigheden bij ACTA- en KUN-afgestudeerden (in percentage).

Vakgebied	ACTA	KUN
Parodontologische behand.	54	93
Partiële prothese	70	88
Frameprothese	76	92
Restauraties m.b.v. bruggen	80	94
Diagnostiek, indicatiestelling	85	97
Behand. angstige patiënt	67	78

beide onderzoeken grotendeels dezelfde. Bij bepaalde onderdelen blijkt er echter een aantal saillante verschillen te bestaan ten aanzien van de mate waarin deze als voldoende werden beoordeeld. In de tabellen VI en VII zijn die gebieden opgenomen waar een verschil van 10% of meer aanwezig was tussen de Nijmeegse en Amsterdamse oordelen.

5 Conclusie

Kern van de vraagstelling bij de onderhavige enquête betrof het oordeel van afgestudeerden met betrekking tot de mate waarin hun opleiding hen goed op 'de praktijk' had voorbereid.

Wat de theoretische kwalificatie betreft, blijken de meeste kennisgebieden positief beoordeeld te worden. Bij de vakgebieden cariologie en röntgendiagnostiek is men unaniem in de positieve beoordeling. Enkele vakgebieden verdienen naar het oordeel van de afgestudeerden meer aandacht: gnathologie, orthodontie (vaste apparatuur), praktijkhygiëne en inwendige geneeskunde. Hoewel sommigen binnen deze vakgebieden specifieke onderdelen noemen die meer aandacht zouden moeten krijgen, is de teneur van de opmerkingen dat de genoemde kennisgebieden als geheel meer aan bod hadden moeten komen. Ook wordt meer aandacht gevraagd voor de praktische voorbereiding op het voeren van een praktijk. Aspecten als organisatie, financiën, administratie, omgang met personeel worden in dit kader genoemd. Bij verschillende vragen wordt dit punt benadrukt.

Literatuur

- 1 VAN DER VELDEN RJJ. Tandartsen over hun opleiding. Ned Tijdschr Tandheelkd 1992; 99: 63-5.

Summary

DENTIST'S OPINION ABOUT THEIR UNDERGRADUATE DENTAL TRAINING IN NIJMEGEN, THE NETHERLANDS

Key word: Dental education

Five hundred and seventy eight dental students from the Catholic University of Nijmegen (the Netherlands), graduated between 1982 and 1990, were asked by questionnaire to give their opinion on their undergraduate dental training. Most respondents thought the undergraduate dental education prepared them reasonably well for general practice. Yet imperfections in the education were noticed. These imperfections show resemblance and slight differences from a similar survey in ACTA, the Academic Centre for Dentistry Amsterdam, the Netherlands.